

Előzetési ár:

Viaféken: Előzetesre 2 f. 50 kr. Évesre 2 f. 24 kr.
Helyitt: Előzetesre 2 f. 40 kr. Évesre 2 f. 48 kr.
 Eladás egyes számonkint nincs.

HETILAP

Hirdetések és magánviták:

Hirdetések és magánviták helyhez minden izbeni ták négy hasábos gar- beiktatásánál még 10 pkr. mond sora 3 p. kr. a bélyegdíj számitandó.

Az iparvilág, tudomány, művészet és szépirodalom köréből.

A lap tartalmát illető minden levél a SZERKESZTŐSÉG-
 hez czímezendő, anyagi ügyeit vagy hirdetések tárgyát polg-
 i KIADÓ HIVATALHOZ.

Bérmentelen leveleket csapán rendszeres levelezőnkkel
 fogadjunk el.
 Kéziratokat nem küldünk vissza.

Megjelen a lap jelen ivnyi alakjában minden szerdán
 és szombaton dében.

Tartalom:

Állattenyésztésünk ügyében. XXX. — Az aldunai csat-
 atér. Lado. — Két fölfedezés. — e. — Szó és tett.
 (Elbeszélés. — Folyt.) Gámán Zs. — Széctekintés. —
 Hírfüzér. — Nemz. színház. — Hivatalos és magán-
 hirdetések.

Állattenyésztésünk ügyében.

Azon tekintet, miszerint e lap egyedül
 azon tér, hol az erdélyi magyar közérzést
 és közgondolkodás, a politikai észlelyesség ta-
 nácsa szerint, a jelen birodalmi viszonyok
 tisztelete mellett, némely kérdésekben talán
 sikerrel, minden esetre a meghallgatás jo-
 gos igényével nyilvánulhat, többekkel együtt
 azon elhatározásra birt, hogy annak gyamo-
 litásában szóval és tettel *) én is közremu-
 káljak.

Tenni fogom ezt akkor és ott, hol bár-
 mi kevés, de bizonyos sikerre számíthatok.
 Ilyennek tekintem a fenforgó kérdést.

A birodalom más országaiban az állat-
 tenyésztés emelésére már régebb némely in-
 tézkedések vannak téve. Ezeket a magas kor-
 mány Erdélyre is kiterjesztetni akarván, s vé-
 leményadás végett a vidéki parancsnokságo-
 kat felszólítván, Kolozsvárvidék köztisztelet-
 ben álló kat. parancsnoka, a közzét, a biro-
 dalom erejét, a magánosok jólétében, az e-
 gyek országok erejében rejleni vélő derek
 Chavanne tábornok ur e hó 10-kén több
 főbirtokosokat hivatott magához, véleményű-
 ket veendő az iránt: mennyiben s minő
 módosításokkal lehetne azokat ha-
 zánkban is alkalmazásba venni?

A magas kormány tervének alapeve:
 évenkénti jutalmazások által hatni
 az állattenyésztés előmozdítására
 Még pedig:

a.) a lötenyésztésre nézve kétféle jut-
 lom lenne kitéve t. i. a legszebb hároméves
 méncsikóra húsz arany; négy legszebb u-
 gyancsak hároméves kanczacsikóra egyen-
 ként öt-öt arany. A magasság 14 ma-
 rokban van minimum gyanint megállítva.

b.) a szarvasmarhára nézve: azon köz-
 ség, mely hitelesen bebizonyítja, hogy kebe-

leben télen állat mindenféle marhák a lehető
 legjobban istállóztatnak, kapna vidékenként
 egy-egy maghikát. Mindkét féle jutalom
 az illető vidékekben tavasszal, határozott idő-
 ben tartandó alkaliállítás után fogván kiosz-
 tatni.

A meghívottak általános elismeréssel, köz-
 érdeklettséggel fogadták a tervet, s mikénti
 alkalmazása iránt, hazai viszonyainkból folyó
 több felhozott s méltánylólag elfogadott ész-
 revételeket tettek.

Jelesen a lovakat illetőleg: hogy a mén- és kanczacsikók megkülönböztetés
 nélkül fokozatos jutalomban részesültesse; hogy a császári ménlovak erdélyi fajtajuk
 legyenek, e faj eredetisége, olosbság és hegyesországi éghajlatunkhoz inkább illeség
 tekintetével fogva; hogy a kiállítás tavasz-
 ként történjen, akkor látszván meg, ki hogy istállózza, gondviselte marhát? hogy a juta-
 lomérti versenyekhez elzáró ok ne a ne-
 messég legyen, mint a melynek nagy ré-
 sze kivált a közelebbi időkben borzasztólag
 elszegényedett, hanem a vagonosság;
 példaadás kedvéért azonban a kiállítástól ez
 osztály sem rekesztetvén el.

A marhatenyésztési jutalomra
 nézve is voltak észrevételek; de úgy tetszik,
 e tért a magas kormány mintegy hallgatóság
 az egyéni ügyességnek és egyesületi munká-
 ságnak kívánja fenahagyni: mit a tervezett ju-
 lom minősége is kétségkívül bizonyít. Mínez
 képest e tekintetben a nézetek azon forró
 olajlásban látszólag központosulni: vajha a
 köztiszteletű vidéki kat. parancs-
 nok ur már rég a m. kormánytól füg-
 gően levő gazdasági egyesületünk
 ügyének elhatározatásait, jelen tárgy-
 bani fölterjesztése során sürgetni,
 kieszközölni sziveskednék!

Meg voltak említve még a birtokössze-
 stítés, istállózás, s más kérdések is.

Ennyt az értekezlet folyamáról. Figyel-
 met érdemlő magában is, sokkal inkább az,
 beljelentéket nézve. Ez eljárás, akár azon elv
 iránti hódoltnak vétecsék, miszerint a mi bel-
 dolgainkat mi tudhatjuk legjobban; akár egye-
 nesen a tisztelt tábornok ur discretiojából szár-
 mozott ténynek, hazafii elismerést érdemel.

Ugy tartom, nem fog kormányi intézke-
 désekbe hivataln avatkozásnak bélyegzettetni
 sem egy sem más oldalról, hogy azt, úgy a
 mint értelemre jött, közlém. Egyedüli czé-
 lom: ezen hasznot igéro eljárás iránt méltányló
 részvétet ébresztleni.

Szegényedésünk, edes hazafiai! naponta
 láthatóbb jelekben kezd nyilvánulni. Historiai
 igazság, hogy ennek nyomán nemzeti pusztu-
 lás jár. Derekas mezőgazdaság, nagybani ta-
 karmánytermesztésre fektetett marhatenyésztés,
 mely idővel képes lenne Moldova tehencit és
 gabonáját, Oláhország sertéseit a birodalmi
 kereskedésből kiszorítani. Gallieziát borral, egy
 pár nagy hatalom lovasságát remondával el-
 látni: sokat, nagyon sokat segíthet finanzeian-
 kon. Mindkettőt egyenkénti személyünkben és
 egyesületi uton érhetjük el; de csak úgy, ha
 szerfeletti adóval a mezei gazdaság, nehéz
 vámmakkal a kereskedés el nem fojtatik, vagyis:
 ha a kormányi intézkedésekben is némi tá-
 maszra találunk.

Ime e jutalomtervezés egy nyilvánosság
 jele, manifestatiója ennek. És még többek is
 fognak következni, kell következniök. Justitia
 regnorum fundamentum.

Megvallom, én a kormány ezen szándé-
 kát egyedül a közjóra czélzottnak vélem, s a
 mint egyebet hallgatással s köteles enge-
 delmességgel kísérek, úgy ez iránti rokon-
 szenyemet tartózkodás nélküli őszinteséggel
 nyilvánítandónak vélem. X. X. X.

Az aldunai csatater.

A csata színhelye az al-Dunánál egy
 keletre nyitva álló nagy amphitheatrum. Az
 előtért a Feketetenger veszi körül a Dunának
 legtávolabbi északon a tengerbe szakadó ágától
 Kiliánál, egész a Balkán véghegyeinél lévő
 parti erősségig, Várnáig. Mindkét oldalról, é-
 szakról és délről, hegysek emelkednek, dé-
 len a Balkán, északon az erdélyi havasok, a
 melyek Erdélyt Oláhországtól elválasztják. A
 nagy szinkör e két oldalra a nyugati hát-
 térben lágas félkört képez s egy nagy völ-
 gyület alakjában annyira oda simul Szerbia-
 Magyarország és a Banaudra, hogy abba csak
 a Duna tör be Fejértplom és Orsova közt.
 E széles ráma határain belül, t. i. keletről a
 Feketetenger, délről a Balkán s mellékhegyei,
 nyugotról a szerb-bánati átszaggatott hegyek,
 északról az erdélyi havasok, melyeknek nem
 tökéletes határvonala a Szerethen át és a leg-
 alsó Dunáig (Galacztól a Feketetengerbe öm-
 léséig) terjed, tehát e széles ráman belül te-
 rül az oláhországi síkság, 140 órai hosszu-
 ságban, s 16-40 órai szélességben.

A Duna hosszában a várak és erősségek
 kettős sora vonul el, melyek jelenleg a tör-
 rök és orosz seregek között támaszpontokul szol-
 gálnak, a mely seregek közül e pillanatban az
 elsők a jobb, az utolsók a bal partot tartják
 elfoglalva. A török parton 14 erősség van, a
 melyek feladata a folyóni átkelést akadályozni:
 Orsova, Berza-Palanka, Florentin, Widdin,
 Areer, Lom, Zibru-Palanka, Orchava, Niká-
 puly Szisztova, Rustsuk, Turtukai, Silistria,
 Rassova. Orsova előtt a folyam meredek szik-
 lalalak közé van szorulva. A víz tükrebből
 roppant sziklak emelkednek ki, mindenütt ör-
 vény vagy sziklacsúcs. A közlekedési út
 Szerbia és Bulgária közt egyik parton. Ma-
 gyarhon és Oláhország közt a másik parton
 mindenütt sziklába van vágva. A bolgár ol-
 dalon az építőnek, Trajannak nevét még lát-
 hatni felírva. A mint az ember a szorosból
 kiér, ott a hol a folyam szélesebb és nyu-
 godtabb lesz, egy szigeten áll Orsova vára,
 egy derekszigeti vagy hosszú négyeszigeti erős-
 ség, a mely Vauban rendszere szerint föld-
 sánczokkal s oldalain négy bástyával épült.
 Tabornok Tosca, török szolgálatban lévő ve-
 tencei építetté a 17-k században. Két órá-
 val lejjebb, Cserneck oláh faluval szemben
 vannak a Trajan hidjának nagyszerű romjai.
 A még fennálló oszlopok s öt iv e mű me-
 részségét és tartósságát bizonyítják. A folyam
 szélesebb 3000 lábmal, a mi a Dio Cassius
 által említett 20 ívet kétségtelenné teszi. A
 folyam esése még itt sem szűnik meg; a ha-
 józást még mind nehezíti, a nélkül hogy meg-
 szakasztná.

Az első fontos crösség ezután Viddin, 20,000 lakossal, félkör alakban, melynek átmérőjét a Duna képezi. Szabálytalan hosszukás ötszög, földerőségekkel s meglehetősen jól épített öt bástyájú fallal van övezve. E várát soha sem foglalák el az oroszok, a kik a Duna felsőbb részén még egyszer sem jelentek meg nagyobb csapatokban. A törökök e ponton keltek át a Dunán.

Nikápoly kereskedőváros, melyet az oroszok 1811-ben egészen földultak. Azóta újból elővette magát, de egykori 20,000 lakosa helyett csak 10-12 ezeret számlál. — A törökök hajdon birták a oláh parton álló Turánát is, egy hídfővel. Ez igen védhető átkelelési pont. s ez okból Omer pasa megújította körfalait s másként is megerősítette.

A Duna jobb partja általában magasabb mint a bal, a mi a törökök helyzetét előnyössé teszi; de vannak helyek, a hol a völgy szélesb lesz, s a folyam a jobb parti halmoktól elvonul. Ily pontokon crösségek emelkednek, a melyek középszerű művek ugyan, de elég biztosok elegendes ellentállásra s támaszpontjai lehetnek egy hadtestnek, a mely az átkelest akadályozni akarja, vagy ha az átkeles túlyomó erővel történék, az ellenség hátulról eléggé nyugtalaníthatnak.

Egy ily ponton áll Szisztova, körfalakkal s tornyokkal. 10,000 lakosa van, egykor két ennyi volt. Az oroszok ezt is elpusztították 1811-ben. Ehez hasonló sorban részesült a távolabbi eső Rustsuk, 30,000 lakossal. E várost azóta újból fölépíték, védfalait új szabályok szerint helyreállíták s több oldalról dűvényekkel szaporították, melyek azelőtt hiányzottak. Ez a Dunavonal legerősebb pontjai egyike, a mely noha hídfőjét, Gurgevót el is veszté, bir még egy szigetet a Dunán, a melyen új erődítvények emelkednek.

Turtukai vagy Turtrakan. Oltenicza oláh faluval szemben, átkelelési pont, a melyet az oroszok már többször elfoglaltak, s a mely előtt jelenleg is táboroznak. Az 5,000 lakost számláló város, mint Törökország minden kis városa, körfallal van övezve, s hadtani fontosságú, mert a föld igen alkalmas hidvérsére, s innen egy út vezet Bolgárország beljébe Rasgardon át Sumla felé. Azt állítják, hogy Omer pasa gondosan megerősítette Turtukait azon európai mérnökök által, a kiknek száma igen nagy a török hadseregben. A most már kijavított védfalak tökéletlensége mellett is az oroszoknak igen sok áldozatba került volt 1829-ben elfoglalni.

Silistriától néhány mérföldre a Duna hirtelen északra kanyarodik Galacz felé, a hol keletnek irányul a Feketetengerbe. A legközelebbi város Rassova, a hol a bal part annyira moesáros, hogy minden átkelelési kísérlet lehetlen. Rassovától még 10 órára fekszik Kustendze, azon megerősített város, a honnan, mint gondolják, a Duna a tengerbe ömlött volna, mielőtt eliszapolások miatt irányát megváltoztatá. E földszoros a dákok heitűsei ellen a Trajanárka védte, a melynek igen mély medrét még nem tölté be az idő.

Rassovától lefelé a bolgár terület (az úgy nevezett Dobrudda) minden tekintetben védetlen. Megemlíthető még a legközelebbi crösség, Hirsova, mig Matsin (Brailával szemben, Galacztól nem messze) az utóbbi időben oly sokat emített Izaktsa s a Duna torkolatához közel eső Tultsa inkább figyelmeztető pontoknak, mint erősségeknek nevezhetők, s a szemben fekvő várakkal, mint: Ismail, Kilia és Reni Bessarabiában, Galacz Moldovában s Braila Oláhországban épen nem mérközhetnek.

Ez a Duna-vonal; hátulról a Balkan hegylánc felezi; ez utolsó vonalnak fő védpontjai szárazon a fekvésénél fogva szinte bévehellen Sumla, és oldalról a tenger felől Várna. Csak miután e pontokat elfoglalák, mehetnek át az oroszok a Balkánon, s csak akkor nyílik meg előtök az út a Maricza völgyébe, Drinápolyba s innen Kostantinápolyba, a mely Sumlától mintegy 120 órára fekszik. L a d ó.

Két fölfedezés.

Svédországban — írja a Presse — úgy látszik, a status-fogdák felügyeletére nem igen nagy figyelem fordították. Egy a laugholmi feygenozek közt nem rég kiűtött zendülés körülményeinek közlelebről kinyomozása alkalmával azon meglepő fölfedezésre jutottak, miszerint a foglyok börtönfalai közt már rég óta egy nagyszerű pálinkafőzöt állítottak, mi végre ők a tüzfecskendőket s keverés gyanánt, edelelőkül kapott kenyérrészleteket használták. E zavartalanság még a elichy-i adós-fogda lakóinak kiváltságait is túlhaladja, melyek falai közt a keményszivű hitelezőiktől üldözött párisi arszlánok egész kényelemmel estélyeket, játéktársaságokat rendeznek s azokra barátjaikat is meghívják.

Ugyanazon lap írja, hogy Prágában polgármester dr. Wanka erélyes felszólítása következtében számos szegények vétettek fel magán házakba teleltetés végett. A vendéglők kötelesek január 1-től kezdve a télnek egy részén át mintegy 146 szegény éhezőnek naponta levest s illő részlet kenyeret adni.

Siciliában is az éhező nép által a nyugalom több helyen megzavartatott, a gabonatarak feltérettek, kiraboltattak. A kormány azon gondolatra jött, hogy az éhező munkás osztálynak az álladalmi középítéseknél, utak és hidak csinálásánál nyisson tér kenyere megérdemelésére. minthogy a községek azok megcsinálására úgy sem képesek. 200,000 munkás talál ennek következtében az államtól téli gondoskodást.

Szolgáljunk az események intésül, hogy gabonánkat takarékosan költssük, a pálinkaégetéstől, jelesen szük időben, bár hol és mi alakban óvakodjunk, a mit az isten eledelül adott, együk és ne igyuk meg; ám italt böven kapunk hegyeinkben bár mi nehéz napok jönnek, de a kenyér, a málé vagy puliszka helyét, ha egy nem reményelt catastrophen concurrentiája áll bé, semmi ital ki nem pótolandja, nem még tán az opium se. És aztán nálunk az utak is jók. — e —

Szó és tett.

(Elbeszélés.)

(Folytatás.)

Sárfalvi eleinte igen jól bele találta magát e csodálatos változásba. Az öröm és meglepetés első felindulása után, látszólag, viszszerényre hideg vété, s harátságosan beszélgetett az öt szerencsétlőkkel; csak hangja volt a szokottnál magasabb, s magaviseletében több önbizalom, enyelgésében több méltóság feküdt. A borbélyből láthatólag kezdte nagy ur lenni. Kezével köszöntött, fejét hátra veté, terveiről büszke könnyűséggel beszélgette. Nem tudta: vajjon Tannenburuban fog-e lakni, mert mindig szerette faluját, a hol lakott, s aztán mint magyarnak, hazáját is kelle szeretni.

Némi célzást tett házasságára is Birivel, a ki elragadtatva hallgatta és fogadta barátnei üdvözlő kívánatait.

Ez alatt megérkezett a jegyző is, a ki Sárfalvit értesíté a legközelebbi teendőkről. Véleménye szerint, legelőször is Tannenburuba kelle utaznia, a hol az érdekelte felek néhány nap alatt összegyűlnek, mert az új birtokosnak csak a kastélyban lehet jogszerűen átvenni az egész nyeresményt.

Sárfalvi beléegyezett, s rögtön akart indulni. A kerekas felajánlta fakószekerét s a kovács lovait, de Sárfalvi királyi mosolylyal köszönte meg: új helyzetében nem utazhatott mint egy közönséges ember; szükséges volt, hogy föllépése Tannenburuban helyzetével öszhangzásban legyen; részéről, mint mondá, feljül áll minden hasonló hiúságon, de alá kell vetnie magát a divalozó előítéleteknek, tisztelni a szokást s kerülni a botrányt. Ez ok-

bol Fazakas urannak kocsi kelle szerezní, s a postahivatálnak a legszebb gyorslovakat adni. A borbély ezen kívül megnyerte, hogy a korosmáros Birivel kísérje s a jegyzővel, a kinek a szükséges okiratokra kelle vigyázni. Ily módon illőleg jelenhetett meg Tannenburuban. A korosmáros leánya e rendezés ellen nem talált semmi ellenvetést. Nem kérdezte ő, hogy a borbély szerelemből vagy büszkeségről ülté-e a diadalkocsiba? s hogy ott az öröme részese vagy tanujaként kelle neki lenni? Mint minden egyszerű, őszinte szív, hálás volt Sárfalvi iránt s érzé, hogy még jobban szereti.

A mint mondók, a borbély elragadtatása eleinte mérsékelt volt; szükség volt, hogy lelke hozzá szokjék a változásokhoz; maga is alig hitte azt. Ugy tünt fel neki új helyzete, mint egy álom, a mely birva a valóság minden színével, zavart kétségben tartja az embert. De a mint kocsija tovább és tovább rohogott, Sárfalvi mindinkább meggyőződött a dolog valósága felől s érzé, hogy elveszti hideg vétét.

Magaviselete minden löváltásnál több több aristokratái színezetet nyert. Eleintén a kellő határok közt lévő gondolatai önző vagy kevély rajongással fajultak, a mit Biri nem vett észre, a jegyző pedig elnézett gazdag védenézőnek. Sárfalvi szerencséje története mind inkább elhírült: egyik postakocsi elbeszélte a másiknak, s a nép minden faluban ismétlé: — Né hol megy Tannenburg örökösö!

E fölkiáltások mindenike mint szélebbenes földagszálá Sárfalvi szívét; csodálat s kíváncsiság tárgyává léve, magát fejedelemnek hitte, a ki ismeretlenül utazik. Ki-hajlott a kocsiból, hogy magát megmutassa e derék népnek, a mely őt látni jött; fejével köszönté őket, pénzt szort méltóságosan a szegényeknek: s kicsi kellett volna arra, hogy kezét csokolásra nyujtsa.

Az utolsó vendégelőben nem volt megelégedve a szolgálattal; panaszkodt, hogy az abrosz igen durva; az edények csorbák s a szolgálát nem pontos. Mondá, hogy ezután ha kastélyból kiindul, ezüst terítéket fog magával hordani, mint a báró. A bor sem volt elég jó neki, s a legfinomabból kelle hozni számára.

Végre feltűnt a láthatáron Tannenburg fenységudarak közül, a melyek fölött a kastély hegyes tornyocskái látszottak. Sárfalvi lépést hajtata a lovakat, hogy jobban gyönyörködjék e látványban. Biri bámulással kiálta fel a virággal hintett rét látásán; a jegyző halkan számígtató a földék és erdők jóvedelmét s Fazakas uram néhány lovat csodált, melyek a réten száguldoztak. Csak Sárfalvi hallgatott. Tannenburg tornyai látására egy új eszme foglalkoztatá; azon gondolkodott: vajjon nincs-e valamely czim kapcsolva az uradalomhoz? s nem hivathajja-e magát tannenburgi herczegnek vagy legalább grófnak? E czimet helyzete kielégítéséhez szükségesnek tartá, mert e nélkül őt mindig csak meggazdagult polgárnak néznék.

Ily gondolatokkal tépelődött, a mikor a kastély kapujához érkezének. Biri javaslá, hogy szálljanak le; de Sárfalvi mint ur akart belépni új lakába. Megvárták míg a távol lévő kapus megérkezett s megnyitá a kaput a kocsi előtt, a mely nagy zajjal, ostoppatgások között rohogott az udvarba. Sárfalvi megtudá a kapustól, hogy a várt emberek Bécsből csak harmad napra érkeznek meg, de a hajdani tulajdonos unokahúga, Randerné asszony a kastélyban van.

Ez valóban nem sokára meg is jelent a lépcsőzetlen s egy urhölgy nyájasságával s egy polgárnő otthoniasságával fogadá Sárfalvit.

Rander asszony övegy s mintegy 25 éves leheté; inkább kedves, mint szép, de magaviseletében felette sok finomság volt s társalgása elragadó. Egyként nyájás meg Sárfalvi mint társai irányában, s őket egy fényesen díszített terembe vezette.

Sárfalvi ott találá a bárót, a ki őket

megelőzte, s a kít a fiatal özvegy úgy mutatott be mint régi ismerőst. Frissítőket hozának fel, a melyeket Sárfalvi úgy használt, mint egy házi ur a maga sajátját. Raderné ezután ajánlta, nézzék meg az uradalmat, s befogatott, s a borbélylyal, Birivel s a báróval kikocsiztak.

Sárfalvi nem bírt többé magával; az öröm és kevélység csaknem örüllté tévék. A hintó ruganyos párnáin ülve gúnyos számalommal nézte a parasztokat, a kik az úton gyalogoltak; nem gondolt többé arra, hogy viszonzozza köszöntésüket; többé semmi köze sem volt az ily néppel; egész más fajta emberek voltak ezek mint ő, s csak dolgozni jők.

Az uradalommal csak féligmeddig elégtelnek mutatta magát; javítások, szépítések-ről beszélt, s azzal végzé, hogy Tannenburghól egész fejedelmi lakást fog csinálni. Raderné vidámon helyezte terveit, a báró kissé tartózkodólag. Sárfalvi irigynek hitte őt, s föltevé magában, hogy ily aljás érzelmeket nem fog kimélni, s játszá tovább is a nagyurat; panszokodott, hogy az utak rozsak, a kerítések rozsz karban vannak, s az erdőre nincs kellő felügyelet.

Biri mindig ellenvetést tön, de Sárfalvi hallgatásra inté, mert azt vette észre, hogy a rendszeres elégtelenség úri szint ad, s a fiatal leány nem mert többé szólni.

De még rosszabb volt mikor haza tértek. A hajdani borbély a bútorzatot nem találta elég jónak, a szolgálatot kiéltetőnek. Fesztelen lönyüséggel adá elő minő javításokat akar behozni. Tudta ő, miként kell elrendezni egy nagy házat; látta ő azt egy grófnál, a kinek távolról rokona is volt. Biri nagy szemeket meresztett, mert soha sem hallá Sárfalvit e rökönről beszélni, de nem mert szólni, mivel az új öntetű ur felsőbbbséget kezdő gyakorolni fölötte.

Ily beszélgetések közt folyt le az est. A lenyugvás ideje megérkezvén, a borbélyt a kastély legszebb szobájába ve ettek, a hol pompás ágy várt reá. A falakon családi arcképek függtek különböző korszakból. Sárfalvi tiszteletteljes megindulással üdvözlé azokat, mintha ősei lettek volna. Valóban hiány kezdé, hogy ő a Tannenburgh-család törvényes utóda. Csak későn alutt el, s álmában a császári udvarban látta magát, mellén egy sereg rendkereszttel.

Már rég megviradt volt a midőn fölebredt. Gyorsan fel akart kelni, de eszébe jutott, hogy egy uri ember nem öltözhetik fel magára. Csemetett, s az inas benn termelt, s elkezdé öltöztetni. Sárfalvi nem akart járattannak látszani, s békén tūrte, hogy bánik vele az inas, de mikor a sor a fésülködésre került, hajdani mestersége kitért belőle, s a fésűt elragadva az inástól gyakorlati leczkét adott neki a hajrendezésből.

Végre egészen felöltözvén, a kertbe ment, a hol Raderné asszonyra talált, a ki reggeli sétájáról tért vissza a mezőről. A fiatal özvegy pongyolában volt s fejét kerek szalmakalap borítá, melynek szélei csaknem vállára hajoltak. Harmattól nedves labokkal, kezében mezei virágokból fűzött bokréttával s ujkain egy népdal hangjaival haladt a kigyózó ösvények egyikén. A gyors járás arca pirját élénkebbé tévé s egész lényén látszott a reggeli vidámság érzete.

(Folyt. köv.)

Szettekintés.

Frankhonban az ország anyagi érdekeinek nyomasztó állása épen oly élelkül foglalkodtatja a kormányt és országot, mint a külviszonyok. A világesemények mozgatója az érdekek, még pedig igen sokszor az anyagiak, nem esoda tehát, ha az események az anyagi érdekek fejlődésére döntő vagy irányzó hatást gyakorolnak. A frankhoni mult évi gyenge termés csaknem éhséggel látszott a nép alsóbb rétegét fenyegetni, ennek megelőzésére

a kormány nem csak a kenyérsütők által hozott némi áldozatot, hanem országos költség-gabonát is, nagy részt leletről hozottat, vásároltak.

A keleti kérdés feszültsége nyomán a töképenzt képviselő gyárosok, pangásban lévén a kereskedés, tehát akadályozva gyártmányaik kicserélése szokott munkáinak nagy részét elboocsították, s ezen eljárás sokakat hagyott kenyér nélkül, noha a török hadsereg számára szolgáltatott nagyszámu fegyver és öltözet-cikkék tán ezen baj orvoslására is voltak intezve. Szóval a keleti kérdés feszültségben tartása az ország állapotára kártekonnyan hatott, azonban kérdés minő hatást fog gyakorolni az egyesült angol és francia hajóhadnak Fekete-tengerre lett kiindulása, kivált ha az europai háboru szikráit szórja szét? Hogy a jövőre maguk a francziák sem tekin-tenek némi aggodás nélkül, azt nem lehet mondani.

Párisban az általános mükiállításához a harczias felhevülések és készültek közt is készülnék. Napoleon hg a mükiállítási bizottmányt összehivatván egy beszélésben kiemélte, mikép a császár a bizottmányban a különböző államgazdasági véleményeket mind egyesíteni akarta, hogy így különböző szempontokból munkájának közre a vállalat sikerére. Hol a kormány ösztönit akarja és munkálja népe jólétét s a nép megteszi a magáét, ott a kedvező siker nem maradhat ki.

Angliában bár mily hareziasok a lapok, az anyagi érdekek mérlege nem ingadoz oly annyira, mint sok másutt. A gyárosok és munkások közti heves és káros szakadás még mind tart, de az Australiából beümlő sok kínés, meg a hatalmas vállalati szellem az iparuk és kereskedésnek folyvást oly élelki lendületet ad, hogy a mult év élelmi szükségekkel sújtó ostroma a nemzet testén vérző sebet nem ejthet, sőt még a török táborit is képes hussal és kétszersüllet ellátni. A nép dolgozik magáért és honáért, a kormány örökdiik mindenik érdekei felett, s ha látják, hogy érdekek hozza magával, még a löport is megszagolják és szagoltatják. Miután a persa-orosz szövetségben Indiát látták veszélyezve, legott elindíták a parancsot a hajóhadhoz erőyesebb föllépésre.

Azon kereskedők, kiknek az angolhajóhadat a Feketetengeren szemmel kell ellátniok, oda vannak utasítva, hogy Szinope, Várna és Trapezumba szénraktárokat állítsanak.

Oroszország rozsz lábón álló pénzügyi, kereskedelmi és iparviszonyaira nézve nem sok jót várhatni a keleti ügyek fejlődésétől vagy inkább bonyolodásától. Mert noha Oroszország délkeleti részeiben a termés bő s a kivitel utján befolyt nyereség nagy volt, de külföldi tőkéken alapuló kereskedelme a háboru félelme miatt pangásra jutott, és habár a czár az atóbbi időkben ki is vonta Angol-és Frankhonból sok millióból álló tőkét s birodalmában is új adót szorgalmaz, mind ez azonban csak pillanatyi segédeszköz s háboru alkalmával könnyen kimeríthető.

A Feketetenger dominalisa kereskedelmi tekintetből nagyon fontos; mivel a Fekete-tenger melletti tartományok Európának némi-leg gabonáitái és a most onnan gabonát hozó europai hajók Oroszország önkényének vannak kitéve. A francia lapok ez okon azon kettős követeléssel állanak elő Oroszország irányában, hogy a keleti kérdés feszültsége miatt egy év alatt okozott europai kár térítessék meg, és hogy a Fekete-tenger minden nemzet hadhajóinak nyitva álljon, egyedül ily rendszabály által lehetővén Oroszországot sikerrel rászoritani a Dunatorlatoknak hajó-kázható állapotban tartására, mi kivált Aus-triára nézve nagy fontossága.

H I R F Ū Z É R.

Kolozsvár január 17-kén.
(Színháziügy.) A kolozvári nemzeti színházi országos bizottmányi elnöke gróf Mikó

Imre ur ő nagyméltósága azon ígérlet foly-tán, melyet a közönség előtt m. é. november 13. költ felszólításában tett, gróf Bethlen Mik-lós és Pál Sándor jelenlegi színház-igazgató urakat megkérvén, hogy ezen nemzeti intézet jelen állása, fenmaradása, sőt czélszerűbb és biztosabb megalapítása körül adatokat gyűj-tés, tapasztalást szerezni, s mihelyt az időt elérkezettnek vélik, nézeteiket a bizottmány-nyal közleni sziveskednének; nevezett igaz-gatók a fennforgó ügyben nézeteiket írásba foglalva a fennsített bizottmány-elnökkel kö-zölvén, ő nméltósága vidéki parancsnoksági engedély mellett, a bizottmányi tagok s több e végre meghívott hazafiakkal értekezletet tar-tott, melynek folyamából és eredményéről a lényegesebbeket közleni a közönség iránti kö-telességünknek tartjuk.

A köztudat s már említett igazgatói tá-jékozás nyomán constatirozott tényként áll, hogy színházunk mostani alakjában, a jelenlegi színházi jövedelmek a-lapján soká fenn nem állhat, a nem-zeti czéloknek, a közönség igényei-nek, a kor kívánatának megfelelni nem képes. Hogyan? miért? részletezni nem ideje. Alapról kell tehát mindenek előtt s ehéz képest új alakról, más irányról, kellő színi személyzetről gondoskodni. Az igazgatói terv a hazafiak áldozatának országosan igénybe-vételét ajánlja határozott actiák s később önkéntes adakozás útján. Ennek eredménye fogja aztán megmutatni, mi czélt lehet az or-szágos bizottmánynak a begyüldentt pénz alapján maga elébe tűzni, jelenlegi állásában a legsürgetőbb javítások megtételével fenntar-tását-e? vagy szélesebb, biztosabb alapra fekt-etését?

Megkértettek tehát: a) bizottmányi elnök ő nméltósága, hogy a magas kormánynál alap-tóke gyűjtésére engedélyt eszközölni méltöz-tassék b) az igazgatók, hogy az actiák és önkénytes adakozás körül a legczélravezetőbb és gyakorlatibb módot hozzák jövőre javas-latba c) néhány vidéki hazánkfia pedig, hogy gondolkodjanak az iránt: kik lennének annak idejében actiák gyűjtésére felkéréndők?

(Beküld.)

* A napokban Fortuna asszonyosság ke-gyes volt kedvesen mosolygni két oly egyén-re, a kik létezését tagadni szokták. Ez a cifra mondat csak azt teszi, hogy két szegényebb sorsu ember a kis lutriban 2—3000 frtra me-nő tőrnőt csinált. A jó nekik, mondják ők, s a kis lutristák még nagyobb hévvel rakják be pénzüket, mert ki tudja, kit ér újból a ked-ves mosoly?

* Szebenben közelebről egy intézet léte-sült, a melyhez hasonlólt részünkről is napi szükségünk közé sorozunk. Ez intézet egy tűzi fa-raktár, a hol a két különböző mennyi-ségben s minőségben, s ha tetszik felvágva lehet venni. Ott egy öl fa kétszer vágva és egyszer hasítva a házhoz szállítással együtt 8 frt. 30 krba kerül. Mi veszünk egy öl fat Gyaluban 4-5 forintért, behozatala kerül 2 frtba, az uton elvész belőle 1 frt értékű, lölvágják 1 forintért, summamámrum megfizetjük a 8 frt 30 kr. s ráadásul boszankodunk egy rakást a behozatal s a felvágás késlekedése-in. Azért hát imádkozunk, hogy nekünk is le-gyen mielőbb hasonló raktárunk, vagy is, hogy támadjon köztünk egy oly ember, a kinek e-lég pénze legyen olyant állítani, mert azt tudjuk, hogy hasznossága felől már nem egy-üzérünk gondolkozott.

* A Benigni-emlékre eddig 225 frt. 20 kr. gyűlt be.

* Szász-Régenben karátson első napján egy izraelita a keresztiséget fölvette s az evang. luth. egyház keblébe lépett.

* Közelebről Szászárma helységben kút-asás közben négy font régi ezüstpénzre akadtak melynek értéke mintegy 380 pft lehet. A pénzek sz. László és I. Béla idejéből valók. A dézsi kerületi hivatalhoz vitték be, a mely azokat felsőbb helyre küldé.

* F. hó 15-kén volt a kereskedő tanítványok nyilvános közvizsgálata a lyceum nagy termében. Ez az első vizsgálat, amely ennyi közönség előtt ment végbe. A tanítványok sok készséget tanúsítanak az előadott tantárgyakban, s általában valamint dícséretére szolgál mind a társaságnak, mind az előjárásának, hogy a tanítványok számára ennyire rendezett iskolát tart, egy a két tanító Finály H. és Gelch Fr. urak is méltánylást érdemelnek, hogy működésük rövid ideje óta s csak is a vasárnapokra szorító tanulási napokon a tanítványokat ennyire vinni képesek voltak. Nem mondjuk ugyan, hogy itt már meg lehet állapodni, de tagadhatlan, hogy a kereskedelmi iskola jelen állásában a multtal szembe végtelen sokat nyert; ohajjuk, hogy ez csak kezdet legyen, s jövőben oda emelkedjen a tanítványok képezhetése, a hova emelkednie kell, ha azt kívánjuk — már pedig kívánunk kell —, hogy a kereskedői kar Erdélyben is egy fokot álljon műveltség, értelem s tudomány tekintetében a birodalom azon kereskedőivel, a kikből a kormány ha nem is státusfériakat, de tanácsadókat választott. Itt azonban újra fölmerül az égető szükség eszméje, a reáliskola, a mely nélkül ohajításunk agyrem, mert egy korlátolt pénzerejű társulattól, s már a kereskedés gyakorlati terére fogott tanítványoktól sokat nem kívánhatni. — Örülünk azon fölfedezésen is, hogy a tanítványok nem csak nagyobb része magyar, de van köztük sok oly család gyermeke, a kiket hajdan kereskedőknek nevelni szegényeknek tartották volna, s szaporították volna velök azon tudósok számát, a kik jelenleg szívesen elcsereznék minden tudományukat a szabó vagy asztalos ügyességével. — Említetien nem hagyhatjuk még azt, hogy a közvizsgálatot szépre, jóra törekvő erélyes vidéki parancsnokunk, C h a v a n n e K á r o l y vezérőrnagy ur is méltóztatott személyesen meglátogatni, s a tanítványok készütsége fölött megelégedését nyilvánítani.

* A mult esőtörtöki alarcos bál 112 p. frtot jövedelmezett a színházi pénzalapnak. Halljuk, hogy e farsang folytán még lesz egy vigalom e ezéla.

— A természetvizsgáló társaság f. hó 5-kén Pesten tartott közgyűlésében többi közt Kovács Gyula érdekes felolvasást tartott a mező-madarasi meteor-kövekről.

— Békés-Csaba községe velt egyet azon vasládából, a melyekben a pénzek és irományok tűz és tolvajság ellen biztosítva vannak.

— Az aradi színházban végre e hó 9-n elkezdődtek az előadások. Szabó egész társaságával ott van. A színház újradiszitását méltányosan említi az ottani lap.

— Az alsó austriai iparegylet kereskedelmi és iparczikönyve februárban fog sajtó alól kikerülni.

— Beszéli, hogy egy gazda javaslatot nyujta be a kormánynak, miszerint az egész birodalom postáitjai státus költségen fakkal kellene beültetni, a mi az államnak új jövedelmi forrásul szolgálna.

— A német-austriai telegrafegylet megengedi, hogy ezen túl az egyszerű magán-sürgönyök nem 20, hanem 25 szóból állhassanak.

— A pénzlabot illető értekezleteket Bécsben néhány héttel ismét továbbra halaszták s aligha február előtt hozzá kezdenek.

Nemzeti színház

Jan. 13-kán. Egy pohár víz. E classicus szerkezetű darabot már többször láttuk színpadunkon különböző sikerrel adva, s ez előadások legjobbját a maival összehasonlítva, az eredmény nem a legkedvezőbb ez előadásra. A gőgös Marlborough hercegnőt Szathmáriné asszony személyesíté s játéka tökéletességét tán csak az csorbítja, hogy igen sokat akart kiemelni. Azt szükségtelen említeni, hogy megérdemelt kibívásokban részesült. — Abigail

Rómáné játszia, s e nekivaló szerepet elég csinosan, elég jól adta volna, de egész játékán némi elfogultság vagy mi? látszott. — A királynő szerepe Szabóné kezében volt, s azt igen sikerülten kezelte ott, a hol a szerelmest, a női kelle személyesíteni, a kinek érzelmeit bevallani nem szabad. — A férfi-szerepeket Rómáné és Lendvai kezelték. Az első (Bolingbroke) nem volt eléggé statusféri, hajlékony lovag; az utolsó Masham-t mint igen bonvivánt gyereket állita előnkbe. Az előadás tehát ily felfogással folyt, s ismételtük, hogy noha emnél jobban is láttuk e darabot, de ez előadás mostanság a sikerültek közé tartozik. S itt bevégeznök mondanivalónkat, ha néhány szavunk nem volna azon ural, a kiről a színlap azt mondja, hogy rendező. Nem róttuk meg máskor az olyant, hogy mikor az egész fénye balról látszik, az oltsára sietők jobbra futnak, nem rójuk meg most sem a lehelytelenbül rendezett csoportozatokat, ez el lehetne tűrni; de nem azt, hogy Anna királynő estélyén még csak elég szék se legyen, a melyre nem az összes vendégek, de egy harmadik leülhessen, hogy játszó asztalok helyett egy legyen csak, a melyen egy hajdon kétgarasos kártyával játszanak. Költéses kiállítás nem kívánunk, de a dolgoknak legáltalabb szint kell adni s a botrányt kerülni, ez pedig nagyon kevésbe kerül. — Közönség kevés.

Január 14-kén: Fra Diavolo. Opera, Aubertól. Szép közönség.

Jan. 15-kén: Lári Fári, Szigligetítől. A közönség nevetett s a végén azt mondá: „Fárilári biz e.” Possének jó, ha mi szeretnők a possét.

Jan. 16-kán. Végrendelet. Egyike azon előadásoknak, a melyhez sok hasonlót ohajtanánk. Sajnáljuk, hogy részletesen nem méltányolhatjuk merdek működő játékát, hely szűke miatt csak annyit mondhatunk, hogy Szathmáriné (Alpáriné), Rómáné (Táray), Rómáné (Antonia), Lendvai (Keresztli), Szabóné (Riote) Csakót újra éltették, mert a színész dicőség, a költő halhatatlansága, a mint valóságos mondák. Annival sajnos, hogy közönségünk kevésse méltányla dramairódalunk e valóságos gyöngyét; nem a tapsokat értjük, mert ebben nem volt hiány, hanem a kevés számot, a mely feltűnő vala.

Aglo.

Bécs jan. 12-kén arany: 28, ezüst: 22 1/2.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

(290)

(2-2)

Arlejtési hirdetmény.

A dézsi cs. kir. törvényszék feyenczei számára szükségelt 60 darab szalmazsák megszerzésére folyó január hó 23-kán arlejtés lesz a kolozsvári cs. kir. katonai vidéki parancsnokság irodájában, a melyre minden vállalkozni akaró azon megjegyzéssel hivatalos, hogy a hozzászólni kívánó 10% általpénzt tartozik letenni s a vászonmustrát felmutatni.

A szállítást illető többi feltételek a tárgyalás előtt fel fognak olvastatni, addig is e hivatalnál a szokott hivatali órákban megzemlélhetők.

A kolozsvári cs. kir. kat. vidéki parancsnokságtól.

Kolozsvárt január 10-kén 1854.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(292)

(2-3)

Haszonbérlet.

A Szilágyságban N. Károly városához mintegy két órai távolságra Tasnadon s annak határában fekvő szép mennyiségű szántóföldek, úszá és ta-

vaszi vetésekkel, kinyitva és megmetszve átadandó majorsági és dézsmás szőlők, erdő. — királyi országos- és heli-vásáros jövedelmei, udvarház minden gazdasági épületekkel együtt. — Ezen Tasnádi jöszághoz tartozó, s körülötte közel fekvő birtokrészek u. m. Genes, Csög, Kisfalu, Magyar- és Oláh-Csaholy, T. Szarvad, Gyöngy, Ujnémet, s ugynevezett Salamoni pusztá rész, e folyó 1854-dik évben martius 12-kén d. e. 11 órakor Tasnádon tartandó nyilvános árverés utján, ugyancsak f. é. aprilis 24-ki sz. György naptól kezdve hat évre haszonbérbe fognak kiadatni, melyre a bérleni szándékozók 200 pfrt. bantpénzzel megjelenni ezenel meg-hivatnak. — Bővebben értekezhetni Pesten Szépetczai 1-ső sz. alatti ház tulajdonosával. — Tasnádon pedig Bikkfalvi Samu uradalmi ügyvéd uttal.

(289)

(2-3)

Eladó jöszág kerestetik.

mely Kolozsvárhoz, vagy más erdélyi városhoz 4 vagy 5 óra jórásnyi távolságra lehet, s évi 1500 egyezer ötszáz váltó ft tisztá jövedelmet behajt. — E jöszág alku szerinti ára azonnal arany és ezüst pénzben ki fog fizetelni.

Bővebben értekezhetni a Hetilap szerkesztőségével.

(291)

Csász. kir. legfelsőbb szabadalommal és a magas porosz kir. orvosügyi ministerium jóváhagyásával.

1853.

évi
tavaszi
növények-
ből
készítve.

BORCHARDT

orvostudornak

GYÓGY-FÜSZERES

NÖVÉNY-SZAPPANJA

Ára
egy
több hó-
napokra
szolgáló
pakétács-
kának
24 pkr.

számos növényi, névszerint fűszeres és áther-olajos anyagon kívül tartalmaz még ásványos alkatrészeket is, melyek ezen szappan hatályát sajátosságá és jellemzővé teszik. Az nem csak hogy a bőrt puhán és hajlékonyan tartja, s ez által annak kigőzölését szabaddá teszi, hanem vegy-alkatrészei által felszívólag és változtatólag is hat a bőrre, az alhártyázatra és mirigyves létszerekre, s azokat ujitott tevékenységre ingerli. **Dr. BORCHARDT növény-szappanja** ennél fogva épen oly jeles szépítő, mint alkalmas szer az annyira terhes seplő, pórsedékek, fakadékok és más bőrtisztatlanságoknak gyengéd módon és rövid idő alatt eltávolítására.

A **Dr. BORCHARDT-féle Növény-szappan** zöld betűkkel nyomott fehér s az itt álló bélyeggel ellátott eredeti pakétácskában árulatik s **Kolozsvárt** csupán csak **WOLFF testvérek** gyógyszerlárában található.

A kereskedelmi és iparkamara befolyása mellett szerkeszti BERDE ÁRON, tanár. —

Nyomatott a rom. kath. lyc. könyvnyomóintézete betűivel.